

Genomför 1980 års levnadsnivåundersökning!

Det vore en irreparabel skada för svensk samhällsvetenskaplig forskning om 1980 års levnadsnivåundersökning inte kom till stånd, skriver Anders Björklund, Siv Gustafsson och Marianne Pettersson i en kommentar till Christian Nilssons underledare i Ekonomisk Debatt 5/80. □

I *Ekonomisk Debatt 5/80* kritiserar Christian Nilsson vissa skrivningar i en framställan från Institutet för social forskning (SOFI) om medel för en replikation under 1980 av levnadsnivåundersökningarna (LNU) 1968 och 1974. Christian Nilsson har även författat ett negativt hållt remissyttrande i namn av Nationalekonomiska institutionen vid Uppsala universitet.

Vi som bla använder data från LNU i våra pågående forskningsprojekt anser att det vore olyckligt om Nilssons synpunkter oemotsagda fick representera de svenska nationalekonomernas åsikter om värdet av en LNU 1980 och vill därför göra följande bemötande.

Nilsson skriver bla:

"Medan en social rapport av 1968 och 1974 års typ försöker beskriva den faktiska välfärdssituationen för olika medborgargrupper med hjälp av någorlunda objektivt mätbara indikatorer som disponibel inkomst, utrymmesstandard, hälsotillstånd etc så har ambitionen nu vidgats till att omfatta även frågan om mål och medel för välfärdspolitiken"

Men vad SOFI vill åstadkomma är i första hand ett datamaterial som ska kunna ge *underlag* för bedömningar av olika företeasers (åtgärder m m) effekter på välfärdspolitikens mål – oavsett vilka dessa sedan är! (Se Johansson [1980]).

För en sådan analys behöver forskningen tillgång till *longitudinella* data (dvs data rörande samma individer över

en längre tidsperiod) om levnadsförhållanden för olika individer. Själva poängen med en replikation av 1968 och 1974 års LNU är att vi erhåller sådana data, vilka hittills saknas i Sverige, genom att *samma* urval individer intervjuas 1968, 1974 och (förhoppningsvis) 1980. Med komplettering av registerdata skulle SOFI:s undersökning innehålla longitudinella data om bla om individers inkomster från 1950 till 1980 – om replikation får äga rum. Fördelen med longitudinella data är just att man kan studera *utvecklingen* för olika individer och grupper vad gäller välfärdskomponenter som inkomst och sysselsättning. Genom att dessutom jämföra utvecklingen mellan de individer som berörts av olika samhällsinsatser som exempelvis arbetsmarknadspolitiska åtgärder och de som inte berörts av dessa kan effektmätningar göras på ett meningsfullt sätt.

Men har Nilsson insett att det rör sig om longitudinella data?

Han skriver i sitt remissyttrande (kursiveringen är vår):

"Vår kritiska inställning till institutets metodutvecklingsplaner betyder emellertid inte att vi ställer oss avvisande till levnadsnivåundersökningar av det slag som genomförts för åren 1968 och 1974. Det finns säkert behov av *successiva levnadsnivåundersökningar* av denna typ. Daremot kan det ur effektivitetssynpunkt diskuteras huruvida *likartade* undersökningar behöver göras vid institutet och statistiska centralbyrån, SCB, (ULF-undersökningarna)."

Men SOFI:s undersökning och ULF-undersökningarna är inte alls "likartade". SOFI:s är *longitudinell*, medan ULF är upprepade *tvärsnitts*-undersökningar med *nya* urval varje gång. Möjligheterna att genomföra effektmätningar och studera kausala samband med ULF-materialet är därför enligt vår mening begränsade. Vidare är kvaliteten på SOFI:s undersökning väsentligt högre, bla är bortfallet mycket mindre. Härtill kom-

mer att SOFI särskilt vinnlagt sig om att göra sitt material lättillgängligt för andra forskare – undersökningen är väldokumenterad, bearbetningskostnaderna är låga osv.

Sammanfattningsvis anser vi att det vore en irreparabel skada för svensk samhällsvetenskaplig forskning om 1980 års levnadsnivåundersökning inte kom till stånd. Med den genomförd skulle vi ha ett (även internationellt) unikt och värdefullt material som för all framtid täcker förändringar i individers levnadsförhållanden under hela 70-talet. Från forskningssynpunkt måste det alltid vara ett huvudintresse att slå vakt om tillgången på relevanta data av hög kvalitet. I detta sammanhang är därför eventuella synpunkter på Sten Johanssons teori för social rapportering fullkomligt irrelevanta.

Till sist kan vi med tillfredsställelse notera att Nilsson står tämligen ensam

bland de ca 20 remissinstanserna med sina negativa synpunkter (undantagen utgörs av Sociologiska institutionen vid Uppsala universitet och SCB). Så anser tex Samhällsvetenskapliga fakulteten vid Stockholms universitet att:

”En uppföljning av 1968 års levnadsnivåundersökning skulle få stor betydelse för svensk och internationell samhällsvetenskap. Ett genomförande av en tredje omgång intervjuer och registernoteringar 1980 framstår som en uppgift av högsta angelägenhetsgrad.”

Anders Björklund* Siv Gustafsson*
Marianne Pettersson*

Referens

Johansson, S., [1980], ”*Institutets valfardsforskning och dess fortsättning*”, Institutet för Social Forskning

* Anders Björklund är verksam vid Handelshögskolan i Stockholm, Siv Gustafsson vid Arbetslivscentrum och Industriens Utredningsinstitut och Marianne Pettersson vid Arbetslivscentrum.